

PHÁP LUẬT VỀ KIỂM SOÁT THÔNG TIN CÔNG BỐ CỦA CÔNG TY CỔ PHẦN - ĐỘNG LỰC CHO SỰ MINH BẠCH THỊ TRƯỜNG

TRƯƠNG VĨNH XUÂN*

Tóm tắt: Thông tin công bố của công ty cổ phần có ý nghĩa rất quan trọng trong quản lý nhà nước, đối với các bên có liên quan và cổ đông. Hiện nay, thông tin được kiểm soát thông qua hoạt động kiểm tra, thanh tra, giám sát và xét xử của các cơ quan có thẩm quyền, hoạt động tự kiểm tra của cổ đông và các bên liên quan khác. Tuy nhiên, hiệu quả kiểm soát thông tin công bố của công ty cổ phần chưa cao. Trong thời gian tới, cần phải có hỗ trợ kiểm soát độc lập và nâng cao trách nhiệm của tổ chức hỗ trợ kiểm soát độc lập nhằm nâng cao tính khách quan, minh bạch và trung thực của thông tin được công bố.

Từ khóa: Công bố thông tin; kiểm soát thông tin; Công ty cổ phần

Ngày nhận bài: 05/9/2024; Biên tập xong: 10/11/2024; Duyệt đăng: 26/11/2024

LAW ON INFORMATION DISCLOSURE CONTROL BY JOINT STOCK COMPANIES - MOTIVATION FOR MARKET TRANSPARENCY

Abstracst: Information disclosed by joint stock companies is very important for related parties and shareholders in state management. Currently, information is controlled by competent authorities' inspection, supervision and adjudication activities as well as the self-inspection activities of shareholders and other related parties. However, the effectiveness of information disclosure control by joint stock companies is not high. In the coming time, it is necessary to have independent control support and enhance the responsibility of independent control support organizations to improve the objectivity, transparency and honesty of disclosed information.

Keywords: Information disclosure; information control; joint stock company

Received: Sep 05th, 2024; **Editing completed:** Nov 10th, 2024; **Accepted for publication:** Nov 26th, 2024

1. Thông tin công bố và sự cần thiết phải hoàn thiện pháp luật về kiểm soát thông tin công bố của công ty cổ phần

1.1. Thông tin công bố của công ty cổ phần

Thông tin doanh nghiệp nói chung, thông tin phải công bố của công ty cổ phần (sau đây gọi chung là công ty) có ý nghĩa rất lớn đối với quản lý nhà nước, đối tác kinh doanh và cổ đông. Việc công bố thông tin theo pháp luật là nghĩa vụ của công ty nhằm đáp ứng quyền của cổ đông và gắn liền với lợi ích chung của xã hội. Theo Luật Doanh nghiệp năm 2020, quyền thông tin của cổ đông phổ thông được pháp luật điều chỉnh thể hiện ở hai lĩnh vực: (i) Thông tin liên quan đến cơ quan quản lý và hoạt động quản lý công ty; (ii) Thông tin liên quan đến điều hành công ty.

Quyền thông tin liên quan đến cơ quan quản lý và hoạt động quản lý công ty: (i) Thể hiện những nội dung liên quan đến tổ chức hợp và quyết định của Đại hội đồng cổ đông như thông tin danh sách cổ đông có quyền biểu quyết, điều lệ công ty, biên bản họp Đại hội đồng cổ đông, các nghị quyết của Đại hội

đồng cổ đông¹, danh sách cổ đông có quyền dự họp Đại hội đồng cổ đông² và các thông tin có liên quan (giấy mời họp và chương trình họp, các tài liệu sử dụng trong cuộc họp và dự thảo nghị quyết đối với từng vấn đề trong chương trình họp, phiếu biểu quyết, mẫu chỉ định đại diện theo ủy quyền dự họp)³, biên bản kiểm phiếu trong trường hợp lấy ý kiến cổ đông bằng văn bản để thông qua nghị quyết của Đại hội đồng cổ đông⁴; và (ii) Hoạt động của Hội đồng quản trị, Ban Kiểm soát như thông tin về số biên bản, nghị quyết, quyết định của Hội đồng quản trị, các báo cáo của Ban Kiểm soát⁵, báo cáo đánh giá kết quả hoạt động hàng năm của Hội đồng quản trị và Ban

*Email: Xuantv2002@yahoo.com

Tiến sĩ, Học viện Chính trị khu vực IV

¹ Điểm đ, điểm e khoản 1 Điều 115; khoản 5 Điều 148, khoản 5 Điều 150 và điểm a khoản 2 Điều 176 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

² Khoản 3 Điều 141 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

³ Điểm g khoản 5 Điều 140; khoản 1, khoản 2 và khoản 3 Điều 143 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

⁴ Khoản 2, khoản 6 Điều 149 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

⁵ Điểm a khoản 2 Điều 115 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

Kiểm soát⁶, sơ yếu lý lịch, trình độ học vấn và kinh nghiệm nghề nghiệp của các thành viên Hội đồng quản trị, Kiểm soát viên, Giám đốc hoặc Tổng giám đốc công ty⁷.

Điều hành công ty là trách nhiệm của người quản lý công ty, tập trung ở Giám đốc hoặc Tổng Giám đốc công ty. Hoạt động của công ty rất đa dạng, phong phú nên các thông tin liên quan đến điều hành công ty cũng đa dạng, phong phú. Theo Luật Doanh nghiệp năm 2020, quyền thông tin của cổ đông phổ thông liên quan đến điều hành công ty gắn liền với thực hiện quyền và nghĩa vụ của Giám đốc/Tổng Giám đốc⁸ và một phần quyền và nghĩa vụ của Hội đồng quản trị⁹. Tuy nhiên, quyền thông tin của cổ đông phổ thông thường chủ yếu tập trung ở thông tin liên quan đến quản lý công ty, quyền thông tin liên quan đến hoạt động của công ty ít được tập trung hơn. Pháp luật chưa quy định cụ thể quyền thông tin liên quan đến điều hành công ty. Trong khi đó, những công ty cổ phần đại chúng hoặc những loại hình khác hoạt động dưới hình thức công ty cổ phần đại chúng được quy định rõ ràng về thông tin công bố (Nghị định số 155/2020/NĐ-CP¹⁰ và Thông tư số 96/2020/TT-BTC)¹¹. Những thông tin liên quan đến điều hành hoạt động kinh doanh thường ngày có thể kể đến bao gồm: Báo cáo tài chính (bao gồm báo cáo tài chính năm và báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính đó và văn bản giải trình của công ty...); Báo cáo thường niên; Hoạt động chào bán và báo cáo sử dụng vốn; Giải trình về kết quả hoạt động sản xuất kinh doanh (như thay đổi lợi nhuận sau thuế so với cùng kỳ năm trước, giải trình lợi nhuận của quý, số liệu, kết quả hoạt động kinh doanh...); và Các thông tin bất thường (tài khoản công ty bị phong tỏa hoặc được phép hoạt động trở lại, thông tin về ngành nghề kinh doanh, thay đổi kỳ kế toán...)¹². Thông tin công bố của công ty phải

⁶ Điểm d khoản 2 Điều 176 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

⁷ Điểm b khoản 2 Điều 176 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

⁸ Khoản 3 Điều 152 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

⁹ Khoản 2 Điều 153 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

¹⁰ Nghị định số 155/2020/NĐ-CP ngày 31/12/2020 của Chính phủ hướng dẫn chi tiết thi hành một số điều của Luật Chứng khoán.

¹¹ Thông tư số 96/2020/TT-BTC ngày 16/11/2020 của Bộ Tài chính hướng dẫn công bố thông tin trên thị trường chứng khoán.

¹² Chương II, chương III, chương IV Thông tư số 96/2020/TT-BTC ngày 16/11/2020 của Bộ Tài

khách quan, trung thực, minh bạch và việc hoàn thiện pháp luật kiểm soát thông tin công bố của công ty là cần thiết và có nhiều ý nghĩa.

1.2. Sự cần thiết hoàn thiện pháp luật kiểm soát thông tin công bố của công ty cổ phần

Thứ nhất, đáp ứng yêu cầu của hệ thống lý thuyết về quyền của cổ đông công ty. Với vai trò là chủ thể quản lý nền kinh tế, Nhà nước phải đảm bảo trật tự và định hướng mục tiêu của nền kinh tế Việt Nam, đảm bảo quyền lợi của nhà đầu tư. Bằng công cụ pháp luật và chính sách nhà nước đảm bảo quyền của cổ đông đối với những thông tin công bố của công ty đúng pháp luật, khách quan, chính xác và kịp thời. Từ góc nhìn pháp luật kinh tế - dân sự, cổ đông là người sở hữu cổ phần, họ có quyền kiểm tra, giám sát đối với tài sản và hiệu quả sử dụng tài sản của họ. Cổ đông sở hữu cổ phần nhưng đa số họ không tham gia quản lý công ty¹³, những người đại diện của họ sẽ quản lý công ty. Trong quá trình ra quyết định quản lý, những người quản lý biết nhiều thông tin, nhất là thông tin nội bộ công ty¹⁴ và có thể ảnh hưởng tiêu cực đến quyền và lợi ích của cổ đông. Trên cơ sở đó, bằng công cụ pháp luật, Nhà nước tạo điều kiện cho cổ đông có nhiều quyền liên quan đến quản lý và điều hành công ty để đảm bảo hoạt động của công ty hiệu quả nhất.

Thứ hai, minh bạch hóa thông tin trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa cũng có những khuyết tật của nó. Những khuyết tật đó có thể làm ảnh hưởng lớn đến lợi ích chung của xã hội, lợi ích của các chủ đầu tư là cổ đông và các bên liên quan khác. Thời gian qua, nhiều vụ án đang xét xử như vụ án liên quan công ty Vạn Thịnh Phát, vụ án liên quan đến tập đoàn FLC... cho thấy nhà đầu tư đã chịu thiệt hại rất lớn do thông tin của các công ty công bố không chính xác, thậm chí rất khó xác định thiệt hại của nhà đầu tư, của nền kinh tế. Tính không minh bạch của thông tin công bố đã dẫn đến niềm tin của nhà đầu tư đặt sai chỗ và gây thiệt hại cho họ, thiệt hại cho Nhà nước. Vì vậy, việc minh bạch hóa thông tin công bố của

chính hướng dẫn công bố thông tin trên thị trường chứng khoán.

¹³ Trương Vĩnh Xuân, "Luật hóa những lý thuyết cơ bản về quyền của cổ đông phổ thông trong pháp luật doanh nghiệp Việt Nam", *Tạp chí Kiểm sát*, số 5/2019.

¹⁴ Trương Vĩnh Xuân (2019), tđd.

các công ty cổ phần nói chung, nhất là công ty đại chúng là rất quan trọng.

Thứ ba, bảo vệ quyền lợi của cổ đông công ty. Cổ đông công ty là đối tượng trực tiếp bị ảnh hưởng bởi thông tin công bố của công ty. Việc xây dựng và hoàn thiện các quy định pháp luật về kiểm soát thông tin công bố của công ty là gián tiếp bảo vệ quyền lợi cho họ.

Thứ tư, đảm bảo quyền lợi của các bên liên quan như người lao động, các ngân hàng thương mại... Những người có liên quan cũng có nhiều lợi ích gắn liền với quy định về công bố thông tin của công ty.

2. Những quy định về kiểm soát thông tin công bố của công ty cổ phần theo pháp luật hiện hành

2.1. Kiểm soát thông tin công bố từ nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan nhà nước

Thứ nhất, hoạt động thanh tra. Đây là hoạt động xem xét, đánh giá, xử lý theo trình tự, thủ tục do pháp luật quy định của cơ quan thực hiện chức năng thanh tra đối với việc thực hiện chính sách, pháp luật, nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan, tổ chức, cá nhân¹⁵.

(i) Thanh tra ngành Kế hoạch và đầu tư

Thanh tra sở nói chung, Thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư là cơ quan của sở, thực hiện nhiệm vụ thanh tra trong phạm vi mà sở được giao tham mưu, giúp Ủy ban nhân dân cấp tỉnh thực hiện quản lý nhà nước; thực hiện nhiệm vụ tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực theo quy định của pháp luật¹⁶. Thanh tra sở là “*Thanh tra chuyên ngành đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân trong phạm vi mà sở được giao tham mưu, giúp Ủy ban nhân dân cấp tỉnh thực hiện quản lý nhà nước và Thanh tra vụ việc khác do Giám đốc sở giao*”¹⁷. Nhiệm vụ cụ thể của Sở Kế hoạch và Đầu tư là “*Đầu mối theo dõi, tổng hợp tình hình doanh nghiệp*”¹⁸, nên quản lý nhà nước đối với công bố thông tin của công ty cũng thuộc nội dung thanh tra của Sở Kế hoạch và Đầu tư. So với quy định trước

đây¹⁹, Luật Thanh tra năm 2022 và Thông tư số 05/2022/TT-BKHĐT²⁰ chưa cụ thể hóa nhiệm vụ, quyền hạn của thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư đối với việc công bố thông tin của công ty. Quy định hiện nay dường như thụt lùi so với quy định của Nghị định số 216/2013/NĐ-CP²¹ và Thông tư số 08/2014/TT-BKHĐT²². Trên thực tế, nhiều kế hoạch thanh tra của thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư chưa thấy nội dung thanh tra hoạt động công bố thông tin của các công ty. Chẳng hạn, kế hoạch thanh tra năm 2022 của Thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Nguyên²³ có nhiều nội dung, bao gồm kiểm tra một số doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên (03 trong 05 doanh nghiệp bị kiểm tra là công ty cổ phần) nhưng chủ yếu là “kiểm tra việc chấp hành các nội dung trong giấy chứng nhận đăng ký doanh nghiệp đối với các doanh nghiệp có vốn điều lệ cao”; Báo cáo kết quả kiểm tra việc chấp hành các quy định pháp luật về doanh nghiệp của Thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Kon Tum trên địa bàn huyện Kon Plông²⁴,

¹⁵ Theo Nghị định số 216/2013/NĐ-CP và Thông tư số 08/2014/TT-BKHĐT, Thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư có nhiệm vụ “*Thanh tra việc chấp hành các quy định về tổ chức bộ máy, quản lý, điều hành hoạt động của các loại hình doanh nghiệp*” (khoản 3 Điều 18 Nghị định số 216/2013/NĐ-CP), bao gồm thanh tra “*Đối với việc thực hiện chế độ lưu giữ hồ sơ, tài liệu và con dấu tại trụ sở chính của doanh nghiệp và việc thực hiện quy định về trình tự, thủ tục tiến hành họp Đại hội cổ đông, Hội đồng quản trị, Hội đồng thành viên*” (điểm a, c điều 9 Thông tư số 08/2014/TT-BKHĐT).

²⁰ Thông tư số 05/2022/TT-BKHĐT ngày 06/5/2022 hướng dẫn chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Sở Kế hoạch và Đầu tư thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh và Phòng Tài chính - Kế hoạch thuộc Ủy ban nhân dân cấp huyện.

²¹ Nghị định số 216/2013/NĐ-CP ngày 24/12/2013 của Chính phủ về tổ chức và hoạt động thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư.

²² Thông tư số 08/2014/TT-BKHĐT ngày 26/11/2014 quy định chi tiết một số điều của Nghị định số 216/2013/NĐ-CP ngày 24/12/2013 của chính phủ về tổ chức và hoạt động thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư.

²³ Quyết định số 1576/QĐ-SKHĐT ngày 31/12/2021 của Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Nguyên về việc phê duyệt kế hoạch thanh tra năm 2022 của Thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Nguyên, https://sokhdt.thainguyen.gov.vn/tin-hoat-dong/-/asset_publisher/bMYVJe6vFvs1/content/quyet-inh-ve-viec-phe-duyet-ke-hoach-thanh-tra-nam-2022-cua-thanh-tra-so-ke-hoach-va-au-tu-tinh-thai-nguyen?inheritRedirect=true, truy cập ngày 08/8/2024.

²⁴ Báo cáo số 204/BC-SKHĐT ngày 24/10/2023 của Thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư báo cáo kết quả kiểm tra việc chấp hành các quy định pháp luật về doanh nghiệp đối với các doanh nghiệp hoạt động trên địa bàn huyện Kon Plông,

¹⁵ Khoản 1 Điều 2 Luật Thanh tra năm 2022.

¹⁶ Khoản 1 Điều 26 Luật Thanh tra năm 2022.

¹⁷ Điểm b, c khoản 1 Điều 27 Luật Thanh tra năm 2022.

¹⁸ Điểm d khoản 9 Điều 2 Thông tư số 05/2022/TT-BKHĐT ngày 06/5/2022 hướng dẫn chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Sở Kế hoạch và Đầu tư thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh và Phòng Tài chính - Kế hoạch thuộc Ủy ban nhân dân cấp huyện.

tiến hành thanh tra 23 doanh nghiệp (trong đó có 05 công ty cổ phần), các nội dung²⁵ chưa thấy quan tâm đến hoạt động công bố thông tin của các công ty cổ phần... và nhiều tình, thành khác cũng tương tự.

(ii) Thanh tra, giám sát của Ủy ban Chứng khoán Nhà nước

Ủy ban Chứng khoán Nhà nước là cơ quan trực thuộc Bộ Tài chính, thực hiện chức năng tham mưu, giúp Bộ trưởng Bộ Tài chính quản lý nhà nước về chứng khoán và thị trường chứng khoán; trực tiếp quản lý, giám sát hoạt động chứng khoán và thị trường chứng khoán; quản lý các hoạt động dịch vụ thuộc lĩnh vực chứng khoán, thị trường chứng khoán theo quy định của pháp luật²⁶. Thực hiện chức năng tham mưu, Ủy ban Chứng khoán Nhà nước có nhiệm vụ quản lý, giám sát hoạt động của các Sở Giao dịch chứng khoán, Trung tâm Lưu ký chứng khoán và các tổ chức phụ trợ; tạm đình chỉ hoạt động giao dịch, hoạt động lưu ký của các Sở Giao dịch chứng khoán, Trung tâm Lưu ký chứng khoán trong trường hợp có dấu hiệu ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của nhà đầu tư; Chấp thuận các quy định, quy chế của các Sở Giao dịch chứng khoán, Trung tâm lưu ký chứng khoán; Chấp thuận việc đưa vào giao dịch các loại chứng khoán mới, thay đổi và áp dụng phương thức giao dịch mới, đưa vào vận hành hệ thống giao dịch mới; Thanh tra, giám sát, xử lý vi phạm hành chính và giải quyết khiếu nại, tố cáo trong hoạt động chứng khoán và thị trường chứng khoán²⁷. Với vai

<https://skhdt.kontum.gov.vn/Uploads/files/B%20KQ%20ki%20e1%bb%83m%20tra%2056%20DN%20Kon%20PLong.pdf>

²⁵ Chủ yếu là “các doanh nghiệp chấp hành treo biển hiệu tại trụ sở; bố trí người làm việc, lưu trữ hồ sơ, tài liệu tại trụ sở chính của doanh nghiệp; thực hiện công bố nội dung đăng ký doanh nghiệp; mở sổ đăng ký thành viên, tiến hành góp vốn, cấp giấy chứng nhận góp vốn; sổ đăng ký cổ đông, giấy chứng nhận cổ phiếu cho tổ chức, cá nhân tham gia góp vốn; hàng năm và định kỳ 5 năm, tiến hành họp Hội đồng thành viên, họp Đại hội đồng cổ đông; thực hiện nộp báo cáo định kỳ và đột xuất cho các cơ quan liên quan kịp thời; lập thủ tục thay đổi nội dung đăng ký kinh doanh; thực hiện kinh doanh đúng với nội dung đã đăng ký. Kết quả kiểm tra chưa phát hiện có doanh nghiệp hoạt động lĩnh vực cấm kinh doanh hoặc kinh doanh ngành nghề có điều kiện khi không đủ điều kiện”.

²⁶ Quyết định số 48/2015/QĐ-TTg ngày 08/10/2015 của Thủ tướng Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Ủy ban chứng khoán nhà nước trực thuộc Bộ tài chính.

²⁷ Khoản 7,8 Điều 2 Quyết định số 48/2015/QĐ-TTg

trò đó, Ủy ban Chứng khoán Nhà nước ban hành nhiều quyết định xử phạt vi phạm hành chính đối với các công ty cổ phần là công ty đại chúng vi phạm pháp luật về nghĩa vụ công bố thông tin²⁸. Tuy nhiên, thẩm quyền thanh tra, giám sát của Ủy ban Chứng khoán Nhà nước đối với nghĩa vụ công bố thông tin chỉ áp dụng đối với các công ty cổ phần là công ty đại chúng, còn những công ty cổ phần không phải là công ty đại chúng sẽ được thực hiện theo quy định về thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư.

Năm 2023, Ủy ban Chứng khoán Nhà nước đã ra 145 quyết định xử phạt vi phạm hành chính trên thị trường chứng khoán, tăng 6% so với năm 2022, với tổng số tiền phạt hơn 34,4 tỷ đồng. Vi phạm phổ biến nhất là lỗi công bố thông tin và nổi cộm vẫn là các vụ thao túng giá cổ phiếu hay sai phạm liên quan tới trái phiếu doanh nghiệp. Và từ đầu năm 2024 tới nay, tuy chưa có con số thống kê cụ thể, nhưng thị trường tiếp tục ghi nhận hàng loạt doanh nghiệp bị xử phạt vì vi phạm công bố thông tin²⁹. Các thông tin thanh tra, giám sát và quyết định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực chứng khoán và thị trường chứng khoán được công khai. Trong khi đó, mức độ công khai của các quyết định về xử phạt hành chính của thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư là chưa cao.

(iii) Hoạt động điều tra của cơ quan cảnh sát điều tra và hoạt động xét xử của Tòa án nhân dân

Thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư, thanh tra giám sát của Ủy ban Chứng khoán Nhà nước đối với việc công bố thông tin là nhiệm vụ thường xuyên. Hoạt động điều tra của Cơ quan điều tra là hoạt động khi có dấu hiệu phạm tội (như tiếp nhận đơn và thụ lý dựa theo đơn thư tố giác tội phạm, có đề nghị của các cơ quan có thẩm quyền trong thực hiện chức năng nhiệm vụ, quyền hạn như của thanh tra nhà nước, thanh tra ngành Kế hoạch

ngày 08/10/2015 của Thủ tướng Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Ủy ban chứng khoán nhà nước trực thuộc Bộ tài chính.

²⁸ Thông tin các quyết định xử phạt vi phạm trong lĩnh vực chứng khoán nói chung, vi phạm công bố thông tin nói riêng tại trang web: https://ssc.gov.vn/webcenter/portal/ubck/pages_r/m/tintc-skin/thanhtra-gimst.

²⁹ Trịnh Hằng (2024), *Minh bạch hóa từ cải thiện chất lượng quản trị*, <https://www.tinnhanhchungkhoan.vn/minh-bach-hoa-tu-cai-thien-chat-luong-quan-tri-post347378.html>, truy cập 20/6/2024.

và Đầu tư hoặc các cơ quan khác), hoặc trong quá trình thực hiện nhiệm vụ điều tra các vụ án khác mà có dấu hiệu tội phạm liên quan đến công bố thông tin của các công ty. Các tội danh được quy định trong Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) chủ yếu liên quan đến công bố thông tin của các công ty đại chúng niêm yết trên thị trường chứng khoán, như: Tội cố ý công bố thông tin sai lệch hoặc che giấu thông tin trong hoạt động chứng khoán (Điều 209); Tội sử dụng thông tin nội bộ để mua bán chứng khoán (Điều 210); Tội thao túng thị trường chứng khoán (Điều 211); Tội làm giả tài liệu trong hồ sơ chào bán, niêm yết chứng khoán (Điều 212).

Tòa án nhân dân là cơ quan xét xử của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, nhiều vụ án dân sự (bồi thường thiệt hại), vụ án hình sự do vi phạm quy định về công bố thông tin bị xét xử. Quy trình tố tụng của tòa án cũng góp phần răn đe, giáo dục pháp luật và đảm bảo cho việc thực hiện pháp luật về công bố thông tin của công ty.

Kiểm soát thông tin công bố của hai cơ quan trên là khi sự việc đã xảy ra, đã ảnh hưởng đến quyền và lợi ích của cổ đông, của các chủ thể khác và lợi ích của xã hội, của nhà nước. Các cơ quan điều tra đã khởi tố, Tòa án nhân dân đã xét xử³⁰ và các cơ quan có thẩm quyền cũng rất mong muốn xác định bị hại trong các vụ án này nhưng rất khó³¹. Theo trang web (website) congbobanan³², các bản

án công bố trong năm 2024 chưa có bản án nào thể hiện nội dung tranh chấp yêu cầu bồi thường thiệt hại do hành vi công bố thông tin của công ty cổ phần ảnh hưởng đến quyền và lợi ích của cổ đông, chủ thể khác có liên quan. Điều này là phù hợp vì khó xác định thiệt hại và chứng minh thiệt hại khi khởi kiện yêu cầu bồi thường thiệt hại do hành vi công bố thông tin của công ty.

2.2. Quy định pháp luật về kiểm soát thông tin công bố của công ty cổ phần mang tính dự phòng, độc lập và chủ động của cổ đông và các chủ thể khác.

Với vai trò là người sở hữu cổ phần, cổ đông được pháp luật quy định các quyền, bao gồm quyền kiểm tra, xem xét, tra cứu, trích lục, sao chép hoặc sao chụp³³ thông tin, hồ sơ, tài liệu trong phạm vi quyền được thông tin pháp luật cho phép. Mức độ quyền của cổ đông cũng gia tăng đối với cổ đông sở hữu cổ phần ở tỷ lệ cao hơn (trên 5%, trên 10%). Bên cạnh đó, cổ đông cũng như những cá nhân, tổ chức khác khi phát hiện việc công bố thông tin sai lệch, vi phạm pháp luật có quyền tố cáo³⁴, đơn thư tố giác tội phạm³⁵ đến cơ quan có thẩm quyền và yêu cầu giải quyết. Đây là hình thức sử dụng quyền của cổ đông trong quá trình thực hiện pháp luật, nó vừa tạo ra tính chủ động của cổ đông nhằm đảm bảo thực hiện đúng quy định pháp luật nhưng cũng đồng thời tạo ra tính dự phòng để các chủ thể có nghĩa vụ trong công ty phải có trách nhiệm công bố thông tin đúng quy định pháp luật và đảm bảo tính chính xác. Ngoài cổ đông, tổ chức kiểm toán cũng góp phần thực hiện kiểm soát thông tin của các công ty cổ phần đại chúng. Thông tin định kỳ về báo cáo tài chính năm, báo cáo tài chính 06 tháng phải được soát xét và chấp thuận bởi tổ chức kiểm toán được chấp thuận thì mới được công bố³⁶.

³⁰ Công an nhân dân (2024), *Lời khai của cựu Vụ trưởng Ủy ban Chứng khoán Nhà nước giúp sức cho Trịnh Văn Quyết chiếm đoạt hơn 3.621 tỷ đồng*, <https://www.baodienbienphu.com.vn/tin-tuc/phap-luat/216872/loi-khai-cua-cuu-vu-truong-uy-ban-chung-khoan-nha-nuoc-giup-suc-cho-trinh-van-quyet-chiem-doat-hon-3621-ty-dong?page=20>, truy cập ngày 23/7/2024; Danh Trọng (2024), *Cựu chủ tịch Louis Holdings Đổ Thành Nhân thao túng chứng khoán được giảm 18 tháng tù*, <https://tuoitre.vn/cuu-chu-tich-louis-holdings-do-thanh-nhan-thao-tung-chung-khoan-duoc-giam-18-thang-tu-20240110111218919.htm>, truy cập ngày 10/01/2024.

³¹ Nhật Nam (2022), *Tìm bị hại trong vụ FLC thao túng thị trường chứng khoán*, <https://baochinhphu.vn/tim-bi-hai-trong-vu-flc-thao-tung-thi-truong-chung-khoan-102220607130118152.htm>, truy cập ngày 07/6/2022; Nhật Nam (2023), *Tìm bị hại trong vụ thao túng thị trường chứng khoán*, <https://baochinhphu.vn/tim-bi-hai-trong-vu-thao-tung-thi-truong-chung-khoan-102231018161305532.htm>, truy cập ngày 18/10/2023.

³² <https://congbobanan.toaan.gov.vn/0tat1cvn/ban-an-quyet-dinh>.

³³ Điểm b, điểm c khoản 2 Điều 49; điểm đ, điểm e khoản 1 điều 115; và điểm a khoản 2 Điều 115; khoản 3 Điều 122; khoản 3 Điều 141; điểm c, điểm d Điều 164; khoản 3 Điều 165 Luật Doanh nghiệp năm 2020.

³⁴ Khoản 1, khoản 2 Điều 2 Luật Tố cáo năm 2018 (sửa đổi, bổ sung năm 2020), theo Luật Tố cáo nếu nhiệm vụ của công ty là công bố thông tin nhưng thông tin công bố sai lệch, không chính xác ảnh hưởng đến quyền và lợi ích của cổ đông thì cổ đông có quyền tố cáo đến cơ quan có thẩm quyền, trước hết là thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư.

³⁵ Khoản 2 Điều 5 Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2021).

³⁶ Điểm a khoản 1 Điều 129 Luật Chứng khoán năm 2019, khoản 1 Điều 3 Thông tư số 96/2020/TT-BTC ngày

2.3. Đánh giá chung

Kiểm soát thông tin công bố được thực hiện xuất phát từ nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền có nhiều hiệu quả nhưng có phần thụ động, trong một số trường hợp sự việc đã xảy ra và ảnh hưởng rất lớn đến đời sống xã hội. Nếu việc công bố thông tin của các công ty, nhất là công ty chứng khoán trong các vụ án gần đây minh bạch và chính xác thì chắc có lẽ thiệt hại không quá lớn. Sau khi xét xử, dù mức án được tuyên có thích đáng thì thiệt hại của nhà đầu tư, của xã hội cũng đã xảy ra rồi. Pháp luật về kiểm soát của cổ đông đối với thông tin công bố tuy nhìn bề ngoài có nhiều thuận lợi, chủ động nhưng chủ yếu gắn với nghĩa vụ của những cơ quan, những bộ phận hoặc người có trách nhiệm trong công ty. Cổ đông yêu cầu những người quản lý công ty không thực hiện quyền của cổ đông hoặc điều lệ quy định thủ tục phức tạp và gây khó khăn cho cổ đông thì cuối cùng, sự chủ động của cổ đông sẽ chuyển thành cơ chế thụ động của cơ quan nhà nước. Chưa kể, cổ đông nhỏ tốn rất nhiều chi phí và thời gian cho việc đánh giá thông tin công bố và điều đó là cân xứng với lợi ích của họ. Các chủ thể khác như các tổ chức tín dụng, người lao động... cũng chịu tác động không nhỏ từ thông tin công bố của công ty cổ phần. Nhìn chung, pháp luật kiểm soát thông tin công bố của công ty đã ít nhiều mang lại hiệu quả nhưng hiện nay còn thiếu một cơ chế độc lập trong thẩm định, đánh giá thông tin công bố.

3. Kiến nghị

(i) Các công ty xây dựng mạng thông tin nội bộ và công bố danh sách cổ đông. Công ty tạo và cấp "tài khoản" và "mật mã" cho cổ đông, họ có thể tiếp cận thông tin công bố của công ty. Việc tạo tài khoản và mật khẩu là dễ thực hiện, góp phần tăng cường khả năng kiểm soát thông tin công bố nhưng đảm bảo tính riêng tư thông tin của công ty và cổ đông. Nếu thông tin không công khai, minh bạch và ảnh hưởng đến lợi ích của cổ đông, họ có quyền thực hiện quyền khởi kiện trách nhiệm dân sự đối với người quản lý công ty do không thực hiện nghĩa vụ đảm bảo quyền thông tin của cổ đông.

(ii) Ngoại trừ những quy định hiện hành, pháp luật cần quy định có một tổ chức độc lập có thẩm quyền trong việc xác thực tính chính

xác, minh bạch và trung thực của thông tin công bố:

Pháp luật về doanh nghiệp và công ty chứng khoán quy định một số loại thông tin công bố phải được thẩm định/xác thực bởi những tổ chức độc lập. Ví dụ, công ty đại chúng phải công bố báo cáo tài chính năm (*bao gồm đầy đủ các báo cáo, phụ lục, thuyết minh theo quy định pháp luật về kế toán doanh nghiệp*) đã được kiểm toán chấp thuận bởi tổ chức kiểm toán³⁷. Việc tiếp tục quy định và trao quyền cho các tổ chức độc lập khác thẩm định/xác thực thông tin là phù hợp và có thể thực hiện được. Hình thức thẩm định có thể là "chứng thực", "xác nhận", "kết luận"... hoặc một hình thức khác phù hợp.

Những loại thông tin khác trong quản lý và điều hành công ty, Luật Doanh nghiệp và pháp luật có liên quan có thể quy định công ty phải lựa chọn tổ chức thẩm định/xác thực thông tin công bố. Đây là tiền đề cho cổ đông và các chủ thể khác có liên quan thực hiện quyền của họ. Điều lệ công ty hoặc điều lệ công ty và quy chế công bố thông tin, quy chế quản trị nội bộ công ty mẫu nên quy định có điều khoản về lựa chọn tổ chức độc lập trong thẩm định/xác thực thông tin công bố và chịu trách nhiệm đối với nhiệm vụ thẩm định/xác thực của mình. Đây là sự thể hiện tinh thần "nếu không có sự thỏa thuận khác" mà pháp luật quy định. Pháp luật nên phát huy vai trò của các tổ chức khác như Thừa phát lại, Văn phòng công chứng/Phòng công chứng hoặc các tổ chức khác mà doanh nghiệp lựa chọn trong việc thẩm định/xác thực thông tin công bố. Họ có nhiệm vụ "ghi nhận sự kiện, hành vi có thật"³⁸, "chứng nhận tính xác thực, hợp pháp của hợp đồng, giao dịch dân sự khác bằng văn bản"³⁹. Nhiệm vụ đó là phù hợp và nếu chúng ta mở rộng thẩm quyền cho những cơ quan này thì việc xác thực, ghi nhận... là có thể thực hiện được và đồng thời tăng tính trách nhiệm của người quản lý công ty, của công ty cổ phần.

Gắn liền với quyền lợi và quyền lợi phải cao trong thẩm định/xác thực thông tin công

16/11/2020 của Bộ Tài chính hướng dẫn công bố thông tin trên thị trường chứng khoán.

³⁷ Khoản 1 Điều 8 Thông tư số 96/2020/TT-BTC ngày 16/11/2020 của Bộ Tài chính hướng dẫn công bố thông tin trên thị trường chứng khoán.

³⁸ Trong trường hợp lập vi bằng theo Nghị định số 08/2020/NĐ-CP ngày 08/01/2020 của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của Thừa phát lại.

³⁹ Khoản 1 Điều 2 Luật Công chứng năm 2014 (sửa đổi, bổ sung năm 2018).

bổ, pháp luật phải quy định trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân thẩm định/xác thực. Trách nhiệm phải bao gồm trách nhiệm của tổ chức thẩm định/xác thực và trách nhiệm của người trực tiếp thẩm định/xác thực. Bộ luật Hình sự nên quy định thêm tội danh của tổ chức và cá nhân thẩm định/xác thực, vì thiệt hại đôi khi quá lớn, ảnh hưởng lâu dài cho xã hội, cho nền kinh tế; trách nhiệm dân sự của tổ chức nên quy định *trách nhiệm đóng* và *trách nhiệm mở*: Trách nhiệm đóng là trách nhiệm cố định, tức tổ chức thẩm định/xác thực phải chịu trách nhiệm bồi thường một mức cố định khi gây thiệt hại ở mức độ nào đó; còn trách nhiệm mở là trách nhiệm lệ thuộc vào chứng cứ chứng minh của người bị thiệt hại. Mối quan hệ giữa tổ chức thẩm định/xác thực và người trực tiếp thẩm định/xác thực là mối quan hệ nội bộ, trách nhiệm lẫn nhau.

Tóm lại, hậu quả cho xã hội, cho nền kinh tế của thông tin công bố của công ty quá lớn, ảnh hưởng đến đời sống xã hội quá nhiều nên việc mở rộng quy định về thẩm định/xác thực thông tin là cần thiết./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Luật Doanh nghiệp năm 2020;
2. Luật Thanh tra năm 2022;
3. Luật Công chứng năm 2014 (sửa đổi, bổ sung năm 2018);
4. Thông tư số 96/2020/TT-BTC ngày 16/11/2020 của Bộ Tài chính hướng dẫn công bố thông tin trên thị trường chứng khoán;
5. Nghị định số 155/2020/NĐ-CP ngày 31/12/2020 của Chính phủ hướng dẫn chi tiết thi hành một số điều của Luật Chứng khoán;
6. Luật Chứng khoán năm 2019;
7. Thông tư số 05/2022/TT-BKHĐT ngày 06/5/2022 hướng dẫn chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Sở Kế hoạch và Đầu tư thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh và Phòng tài chính - kế hoạch thuộc Ủy ban nhân dân cấp huyện;
8. Nghị định số 216/2013/NĐ-CP ngày 24/12/2013 của Chính phủ về tổ chức và hoạt động thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư;
9. Thông tư số 08/2014/TT-BKHĐT ngày 26/11/2014 quy định chi tiết một số điều của Nghị định số 216/2013/NĐ-CP ngày 24/12/2013 của chính phủ về tổ chức và hoạt động thanh tra ngành Kế hoạch và Đầu tư;
10. Quyết định số 1576/QĐ-SKHĐT ngày 31/12/2021 của Sở kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Nguyên về việc phê duyệt kế hoạch thanh tra năm

2022 của Thanh tra sở Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Nguyên;

11. Báo cáo số 204/BC-SKHĐT ngày 24/10/2023 của Thanh tra Sở Kế hoạch và Đầu tư báo cáo kết quả kiểm tra việc chấp hành các quy định pháp luật về doanh nghiệp đối với các doanh nghiệp hoạt động trên địa bàn huyện Kon Plông, <https://skhdt.kontum.gov.vn/Uploads/files/B%3a10%20c%3a10%20KQ%20ki%e1%bb%83m%20tra%2056%20DN%20Kon%20PLong.pdf>;

12. Quyết định số 48/2015/QĐ-TTg ngày 08/10/2015 của Thủ tướng Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Ủy ban chứng khoán nhà nước trực thuộc Bộ tài chính;

13. Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2021);

14. Luật Tố cáo năm 2018 (sửa đổi, bổ sung năm 2020);

15. Trương Vĩnh Xuân, “Luật hóa những lý thuyết cơ bản về quyền của cổ đông phổ thông trong pháp luật doanh nghiệp Việt Nam”, *Tạp chí Kiểm sát*, số 5/2019;

16. Nhật Nam (2022), *Tìm bị hại trong vụ FLC thao túng thị trường chứng khoán*, <https://baochinhphu.vn/tim-bi-hai-trong-vu-flc-thao-tung-thi-truong-chung-khoan-102220607130118152.htm>, truy cập ngày 07/6/2022;

17. Nhật Nam (2023), *Tìm bị hại trong vụ thao túng thị trường chứng khoán*, <https://baochinhphu.vn/tim-bi-hai-trong-vu-thao-tung-thi-truong-chung-khoan-102231018161305532.htm>, truy cập ngày 18/10/2023;

18. Công an nhân dân (2024), *Lời khai của cựu Vụ trưởng Ủy ban Chứng khoán Nhà nước giúp sức cho Trịnh Văn Quyết chiếm đoạt hơn 3.621 tỷ đồng*, <https://www.baodienbienphu.com.vn/tin-tuc/phap-luat/216872/loi-khai-cua-cuu-vu-truong-uy-ban-chung-khoan-nha-nuoc-giup-suc-cho-trinh-van-quyet-chiem-doat-hon-3621-ty-dong?page=20>, truy cập ngày 23/7/2024;

19. Trịnh Hằng (2024), *Minh bạch hóa từ cải thiện chất lượng quản trị*, <https://www.tinnhanhchungkhoan.vn/minh-bach-hoa-tu-cai-thien-chat-luong-quan-tri-post347378.html>, truy cập 20/6/2024;

20. Danh Trọng (2024), *Cựu chủ tịch Louis Holdings Đỗ Thành Nhân thao túng chứng khoán được giảm 18 tháng tù*, <https://tuoitre.vn/cuu-chu-tich-louis-holdings-do-thanh-nhan-thao-tung-chung-khoan-duoc-giam-18-thang-tu-20240110111218919.htm>, truy cập ngày 10/01/2024.